

slavilor care din dezamăgire s-a întors la Zagreb și acolo totuși a contribuit la propagarea literaturii ruse.

În Rusia a stat (1858) ca emigrant și Evgheni Kvaternik, militant de seamă al mișcării naționale croate. Din această vreme i-au rămas în arhivele rusești o „Autobiografie” și un memoriu despre căile și posibilitățile de dezvoltare a relațiilor ruso-croate în viitor. Ambele documente, importante pentru cunoașterea concepțiilor lui Kvaternik și a vieții lui, se publică aici integral de către V. I. Freidson (*О жизни и деятельности Евгения Кватерника*, p. 139—150).

Conducătorul răscoalelor din 1852—1853, 1857 și 1861—1862 în Herțegovina, Luka Vukalović, de asemeni și-a găsit adăpost în Rusia. Unele aspecte din viața lui și nădejile de reluare a luptei se văd din cele 11 scrisori adresate diplomaților și dregătorilor ruși, publicate în volum de N. I. Hitrova (*Письма Луки Вукаловица*, p. 204—221). Într-un memoriu adresat lui Gorceakov în mai 1870, eroul herțegovinian își descrie mai pe larg lupta dusă în Herțegovina. În alte scrisori el cere ajutor ca să meargă în Herțegovina sau în Muntenegru pentru a continua lupta. Împrejurările însă au dictat rămânerea lui Vukalović în Rusia, la proprietatea ce i s-a donat în Radolovka, unde a și murit (1873).

Un interes deosebit prezintă cele șapte scrisori ale revoluționarului socialist și publicist sîrb din Bosnia, Vasa Pelagić, adresate slavistului rus Apol. Alex. Maikov în perioada septembrie 1880—octombrie 1886, publicate acum de D. F. Popliko (*Письма В. Пелагича к А. А. Майкову, 1880—1886 гг.* p. 233—248). Urmărit pentru propagandă socialistă de către autoritățile austriece ocupante în Bosnia, V. Pelagić se adăpostește pentru o vreme în România. De aici el militează neobosit pentru cauza poporului său. Cinci din scrisorile publicate sînt expediate din București, una din Turnul Severin și una din Rusciuk. De obicei își indică adresa și odată semnează românește: Pelagici. Este mulțumit de toleranța de care dau dovadă autoritățile române. Acestea nu l-au deranjat decît la intervenția Austriei, dar și atunci doar i-au indicat alt domiciliu. „Românii mă simpatizează, scrie el, dar zic că trebuie totuși să țină seamă de voința statelor mari” (p. 243). Referitor la un manifest împotriva prințului Rudolf al Austriei, pe care vrea să-l pună în circulație, în București și în alte părți, Pelagić își exprimă convingerea că deși va fi eventual arestat, ulterior va fi eliberat și onorat „de către autoritățile din Turcia, Bulgaria și Țara Românească” (p. 240).

În București, foarte probabil la tipografia ziarului „Independența României” (cum citează el titlul ziarului, p. 224) și-a tipărit V. Pelagić memoriul, document de bază al mișcării din Bosnia și Herțegovina, intitulat: „Memoire bosniaco-herzegovinien adressé aux amis de la liberté et de la justice siégeant aux parlements et en général aux représentants du peuple et de l'opinion publique”. Această informație, ca și altele cuprinse în această corespondență, constituie puncte de plecare pentru eventuale investigații în arhivele românești în vederea lămuririi problemei șederii revoluționarului bosniac în țara noastră, problemă necercetată la noi.

S. IANCOVICI

ВОПРОСЫ ИСТОРИИ СЛАВЯН. Voronej, Universitatea de stat, 1966, nr. 2, 310 p.

Publicația istoricilor slaviști din Voronej își continuă apariția cu un număr de materiale sporit în volumul al 2-lea¹.

Cele mai multe studii și articole privesc istoria medievală. G. I. Lipatnikova scrie despre Jan Hus (*Cu prilejul comemorării a 550 de ani de la moartea lui*), subliniind că tradiția huseită s-a păstrat vie pînă în zilele noastre și a inspirat de-a lungul vremurilor poporul cehoslovac în lupta lui pentru libertate. În comunicarea *La izvoarele literaturii slave*, Djordje Sp. Radojičić se ocupă de datarea „Vieții lui Constantin” și stabilește că această importantă operă a literaturii slave vechi a fost scrisă înainte de anul 876 (și după 869), foarte probabil de către Clement de Ohrida.

Cîteva studii tratează aspecte din viața socială și economică de pe litoralul Adriaticii. V. V. Zaharov se ocupă de *Problema relațiilor agrare pe teritoriul finutului Zadar în secolele XIII—XVI*. E. I. Ciudinovskii scrie despre *Companiile negustorești din Troghir și Kotor*

¹ Vezi însemnarea despre fascicola 1-a în Rsl., XI, istorie, București, 1965, p. 371.